

Päijät-Häme, VARK-alueet

417. Antialanlahden rautakauden muinaisjännökset 100452

VARK-alueen perustelu:

Edustava otos Antialanlahden ympäristössä sijaitsevista runsaista pääosin rautakautisista kohteista. Kokonaisuuteen kuuluu polttokenttäkalmisto ja röykkiöhautoja sekä kuppikiviä ja -kallioita. Kohteissa on myös todennäköisesti myös historialliselle ajalle ajoittuvia viljelyröykkiöitä ja muita rakenteita.

Kunta: Sysmä

Kohde: Hyväniemi

Tyyppi: hautapaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010004>

Kunta: Sysmä

Kohde: Niikulanmäki 1

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010005>

Kunta: Sysmä

Kohde: Niikulanmäki 2

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010006>

Kunta: Sysmä

Kohde: Hyväniementie

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010110>

418. Haukkavuori 100977

Kunta: Iitti

Kohde: Haukkavuori

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kivi- ja varhaismetallikautinen kalliomaalaus, joka sijaitsee järven rannalla, pystysuorassa veteen tippuvassa kalliossa. Punavärillä tehdyt maalaukset (muun muassa hirvi ja ihmiskuvio) sijaitseva noin 3–5,5 metrin korkeudella veden pinnasta. Maalauksen edustan sukellustutkimuksissa on löydetty hirven ja linnun luita (ajoitettu 1850–500 eaa.), jotka on tulkittu merkeiksi maalaukselle jätetyistä eläinuhreista.

VARK-perustelut:

Kalliomaalaus, jonka edustan vedenalaisissa tutkimuksissa löydetty merkkejä maalaukselle jätetyistä eläinuhreista.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=142010020>

419. Heiskala 2 101366

Kunta: Asikkala

Kohde: Heiskala 2

Tyyppi: hautapaikat; löytöpaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kallioisessa metsikössä sijaitseva laaja myöhäisrautakautinen kalmistoalue. Hautaukset on tehty kallioleikkausten vierustoilla sijaitseviin painanteisiin. Löytöinä on aseita (kirves, keihäänkärki, miekka), koruja (solkia, spiraalirannerengas), hopearahoja (kätkö) ja palanutta luuta. Osa löydöistä on tehty viereisen pellon puolelta.

VARK-perustelut:

Laaja, hautaustavaltaan omaleimainen ja löydöiltään rikas myöhäiselle rautakaudelle ajoittuva polttohautauksia sisältävä kalmistoalue. Harvinainen ja varsin hyvin säilynyt kohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000038718>

420. Hiidensalmi 100674

Kunta: Iitti

Kohde: Hiidensalmi

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: pronssikautinen; rautakautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Kolme osittain pengottua ja matalaa (korkeus 30–40 cm) lapinrauniota, jotka sijaitsevat niemessä järvenrantakalliolla. Paikalla on kaksi pitkänomaista röykkiötä (kaivauksissa mitattu 6 x 9 m ja 5 x 8 m), ja niiden välissä mahdollisesti vielä kolmas pienempi röykkiö. Useamman lapinraunion muodostama kalmisto on harvinainen kohdetyyppi. Tutkimuksissa raunioista on paljastunut suorakaiteen muotoisia kylmämuurattuja rakenteita ja yksi iso kourupintainen kivi. Löytöinä on saatu talteen vain palanutta luuta ja muutama kvartsi-iskos.

VARK-perustelut:

Harvinainen lapinrauniokalmisto, jonka ympäristö pysynyt pääpiirteissään samanlaisena kuin lapinraunioiden rakennusaikana.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=142010044>

421. Huonpohjanvuori 101196

Kunta: Asikkala
Kohde: Huonpohjanvuori
Tyyppi: taide, muistomerkit
Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kalliomaalaus sijaitsee pystysuorassa kallioseinämässä järven rannalla. Maalauksia esiintyy kolmessa ryhmässä, ja osa maalauksista on katkelmallisia ja vaurioituneita. Tunnistettavina hahmoina maalauksessa on ainakin venekuvio ja tikku-ukkohahmoja.

VARK-perustelut:

Muinais-Päijänteen rannalla sijainnut laaja ja useita kuvioita sisältävä kalliomaalauskohte on kohdetyyppinä suhteellisen harvinainen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000001370>

422. Hölmänmäki 3 101126

Kunta: Hollola
Kohde: Hölmänmäki 3
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Luhdanjoen muinaisjärven rannalla sijainnut pieni neoliittiselle kivikaudelle tai varhaismetallikaudelle ajoittuva asuinpaikka, joka sijaitsee jyrkän rinteen pienellä tasaisella terassilla (noin 20 x 30 m). Niukkalöytöistä kohdetta on tutkittu kaivauksin.

VARK-perustelut:

Poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen kohde säilyneessä ympäristössä entisen muinaisjärven rannalla.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000000613>

423. Järvelä Radanrakentajien kalmisto 100868

Kunta: Kärkölä
Kohde: Järvelä Radanrakentajien kalmisto
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Soraharjulla sijaitseva aidattu hauta-alue, johon on haudattu vuosien 1869–1873 nälänhädän ja kulkutautien seurauksena kuolleita eri puolilta Suomea lähtöisin olevia radanrakentajia.

VARK-perustelut:

Harvinainen muinaisjäännöstyyppi koko maata ajatellen.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=316500003>

424. Kalliomaja 101183

Kunta: Hollola

Kohde: Kalliomaja

Tyyppi: hautapaikat; löytöpaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Viikinkiaikainen polttokalmisto ja kätkölöytöpaikka, joka sijaitsee järven rannan läheisyydessä korkealla peltosaarekkeella (laajuus 60 x 70 m). Löytöinä on kirves, d- ja e-typin välimuotoa oleva pronssinen kupurasolki, neulakota, ja nähtävästi kalmiston ulkopuolelta tai sen reunalta kaivauksin tutkittu hopearahojen kätkö.

VARK-perustelut:

Näkyvällä paikalla järven läheisyydessä sijaitseva, melko hyvin säilynyt nuoremman rautakauden viikinkiajalle ajoittuva kalmisto ja kätkölöytöpaikka.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000039676>

425. Kapatuosia 100530

Kunta: Hollola

Kohde: Kapatuosia

Tyyppi: asuinpaikat; puolustusvarustukset

Ajoitus: keskiaikainen; kivikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Harjumäen tasaisella laella sijaitseva rautakauden lopun ja keskiajan alun linnavuori, jonka paikalla on ollut asutusta myös mesoliittisen kivikauden loppupuolella. Rautakauden löydöt ajoittuvat pääosin ristiretkiajalle. Laelta on löytöinä lasihelmiä, kupurasoljen katkelma ja rautakautista keramiikkaa. Rinteen puolelta on löydetty 336 hopearahaa tai niiden katkelmaa sisältänyt kätkölöytö (aikaisin kätköaika vuoden 1068 jaa. jälkeen). Laelta on lisäksi tutkittu hiiltyneitä rautakautisia puurakenteita. Mesoliittisen kivikauden löydöissä on runsaasti kvartsista tehtyjä poikkiteräisiä nuolenkärkiä.

VARK-perustelut:

Yksi Päijät-Hämeen tunnetuimmista arkeologisista kohteista, joka sijaitsee Hollolan kirkonkylän rikkaassa ja monimuotoisessa kulttuuriympäristössä. Harvinainen linnavuori, jonka laella ollut toimintaa sekä mesoliittisella kivikaudella että rautakauden ja keskiajan taitteessa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=98010008>

426. Keidas 100602

Kunta: litti

Kohde: Keidas

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Varhaismetallikautinen asuinpaikka, joka sijaitsee Hiidensaarta ja mannerta yhdistävän hiekkakannaksen tyvessä. Paikalta on havaittu neljä asumuspainannetta. Löydetyn tekstiilikeramiikan perusteella kyseessä on varhaismetallikautinen asuinpaikka, jotka ovat alueella sangen harvinaisia. Pienistä vaurioista huolimatta, kohde on parhaiten säilyneeltä osaltaan ja ympäristöltään edustava varhaismetallikautinen asuinpaikka, joka ajoittuu samaan aikatasoon läheisen Hiidensaaren lapinrauniokalmiston kanssa.

VARK-perustelut:

Varhaismetallikautinen asuinpaikka, jolta tunnetaan myös asumuksen pohjia. Kohde on hieno esimerkki sisämaan varhaismetallikautisesta asutuksesta ja sen sijoittumisesta ympäristöön.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=142010016>

427. Keituri Kivikallio 100657

Kunta: Orimattila

Kohde: Keituri Kivikallio

Tyyppi: raaka-aineen hankintapaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja historiallisen ajan louhosalue, jonka kymmenet louhospaikat jakautuvat kahdelle vierekkäiselle kallioalueelle (alueen koko noin 400 x 900 m). Alueella on tuotettu muun muassa myllynkiviä, joita on nähtävissä yhä louhosalueella.

VARK-perustelut:

Rakentamattomalla alueella hyvin säilynyt ja havainnollinen historiallisen ajan louhosalue, jolla on paljon valmiita ja puolivalmiita louhostuotteita.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000006989>

428. Kelloniemi Haukkavuori 100827

Kunta: litti

Kohde: Kelloniemi Haukkavuori

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kalliomaalaus on maalattu jyrkkään kallioseinään järven rannalle. Jyrkkien kallioiden välisessä kapeikossa sijaitseva maalaus esittää laukkaavaa, kokonaan punaisella väritettyä hirveä. Kyseessä on kalliotaiteemme ehkä taidokkain liikkuvan hirven kuva.

VARK-perustelut:

Taidokas liikkuvaa hirveä esittävä kivikautinen kalliomaalaus hyvin säilyneessä ympäristössä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=142010042>

429. Kilpisaari 1 100767

Kunta: Lahti

Kohde: Kilpisaari 1

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen; varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Järveen työntyvän niemen kärjessä sijaitseva kivi- ja varhaismetallikautinen asuinpaikka. Paikan tutkimuksissa on löydetty Sarsan keramiikkaa, eli tekstiilikeraamian läntisintä muunnosta, ja todennäköisesti raudanvalmistuksessa käytetty varhaismetallikautinen laatikkouuni (pohjan ulkomitat 85 x 44 cm). Yli puoli metriä paksun kulttuurikerroksen alaosan löydöt ajoittuvat mesoliittisen ja neoliittisen kivikauden taitteeseen (poikkiteräinen nuolenkärki ja vanhempaa varhaiskampakeramiikkaa). Asuinpaikalla on myös yksi laakea asumuspainanne.

VARK-perustelut:

Löydöiltään harvinainen ja monipuolinen asuinpaikka, jonka vanhin asutusvaihe ajoittuu mesoliittisen ja neoliittisen kivikauden taitteeseen, ja nuorempi varhaisen raudanpelkistysuunin sisältävä vaihe varhaismetallikaudelle.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=532010021>

430. Kirkkailanmäki 100753

Kunta: Hollola

Kohde: Kirkkailanmäki

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakauden lopulle ristiretkiaikaan ja keskiaikaan ajoittuva ruumiskalmisto, jossa esiintyy jonkin verran myös polttohautauksia. Esineistö on niukkaa (kupura-, kehä- ja hevosenkenkäsolkia, ristiriipus, brakteatteja). Suurin osa hautauksista on esineettömiä, ja niiden oletetaan olevan keskiajalle ajoittuvia kristillisiä hautauksia. Nimen perusteella paikalla on ollut todennäköisesti kirkko tai kappeli. Alueelta on tutkittu noin 130 ruumishautausta.

VARK-perustelut:

Harvinainen ja tutkimushistoriallisesti merkittävä rautakauden lopun ja keskiajan alun ruumiskalmisto, jossa on myös pieni määrä polttohautauksia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=98010014>

431. Kisatulikukkula 101186

Kunta: Lahti

Kohde: Kisatulikukkula

Tyyppi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Harjukukkula, jolla on vuoden 1918 sisällissodan Lahden taisteluihin liittyviä ampumapoteroita ja taisteluhautoja. Kohde on osa laajempaa puolustusketjua, ja se sijaitsee nykyisin helposti saavutettavissa Lahden urheilukeskuksen virkistysalueella. Sisällissodassa alue oli aluksi punaisten hallinnassa, mutta saksalaiset valloittivat sen myöhemmin. Suurin osa rakenteista on saksalaisten rakentamia.

VARK-perustelut:

Valtakunnan mittakaavassa täysin ainutlaatuinen ja verrattain hyvin säilynyt vuoden 1918 sisällissodan kohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000028779>

432. Lepomaa 101346

Kunta: Lahti

Kohde: Lepomaa

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Pietarin radan rakennustöiden aikana (1860-luku) menehtyneiden rakentajien hautausmaa. Kiviaidalla rajattu hautausmaa-alue (65 x 350 m) sijaitsee aivan junaradan vieressä ja sen aita yhdistyy alueelle rakennettuun kipinäaitaan.

VARK-perustelut:

Harvinainen kohde ja liittyy sekä radanrakentamiseen että samanaikaisiin nälkävuosiin. Vastaavia kohteita tunnetaan koko maasta vain muutamia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000024309>

433. Linnasaari 100771

Kunta: Padasjoki
Kohde: Linnasaari
Tyyppi: puolustusvarustukset
Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Todennäköisesti rautakauden lopulle tai keskiajalle ajoittuva muinaislinna sijaitsee Päijänteen keskiosissa jylhällä kalliosaarella. Jyrkkäreunaisen kallion päälle rakennetusta varustuksesta on jäljellä vain muutamien kohdin havaittavat matalat vallien kiviperustukset. Kohteesta ei ole tehty ajoittavia löytöjä.

VARK-perustelut:

Saaressa hyvin säilynyt linnavuori on sijainniltaan harvinainen ja poikkeuksellisen näyttävä.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=576010009>

434. Luhdanniitty 1 100825

Kunta: Hollola
Kohde: Luhdanniitty 1
Tyyppi: asuinpaikat
Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Varhaismetallikautinen asuinpaikka, joka sijaitsee jokilaaksossa nykyisin tulvaniittyihin rajautuvalla niemekkeellä. Paikalla on sijainnut aiemmin muinaisjärvi. Asuinpaikalta on löydetty sekä pronssikaudelle että rautakauden alkupuolelle ajoittuvaa keramiikkaa.

VARK-perustelut:

Harvinainen ja hyvin säilynyt varhaismetallikautinen asuinpaikka, jolla on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=98010033>

435. Lusi/Ala-Rieveli 100750

Kunta: Heinola
Kohde: Lusi/Ala-Rieveli
Tyyppi: taide, muistomerkit
Ajoitus: esihistoriallinen; kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kalliomaalaus sijaitsee järven rantakalliossa. Kooltaan pieniä maalausalueita on kaksi. Toisessa on ainakin neljä päällekkäin kuvattua venekuviota, ja toisessa tunnistamattomaksi kuluneen punamulta-alueen reunalla yksi ihmishahmo ja kaksi mahdollista venekuviota.

VARK-perustelut:

Järven rannalla sijaitseva kivikautinen kalliomaalaus, jossa kaksi tiivistä maalauskohtaa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=89010006>

436. Metsämäki 2 100808

Kunta: Orimattila

Kohde: Metsämäki 2

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Pieni varhaismetallikautinen asuinpaikka (laajuus 15 x 35 m), joka on sijainnut Pennalan muinaisjärven itärannalla pienen niemekkeen kärjessä.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt ja harvinainen muinaisjärven rannalla sijainnut varhaismetallikautinen asuinpaikka.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=560010058>

437. Myllykosken VARK-alue 100494

Kunta: Orimattila

Kohde: Myllykoski

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Jääkauden jälkeiseen varhaismesoliittiseen kivikauteen ajoittuva asuinpaikka, joka on Suomen kolmen vanhimman tunnetun asuinpaikan joukossa. Nykyisin Porvoonjoen varrella sijaitsevalta asuinpaikalta on löydetty vain iskettyä kvartsia eikä yhtään piitä, mikä on poikkeuksellista vanhimman asutusvaiheen asuinpaikoilla.

VARK-perustelut:

Jääkauden jälkeisen asutustutkimuksen kannalta yksi Suomen tärkeimmistä kohteista. Vähän tutkitulla ja hyvin säilyneellä kohteella on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=560010039>

438. Nuoramoisten rautakauden VARK-alue 100453

VARK-alueen perustelu:

Koskuenojan molemmiin puolin sijaitsevat rautakautiset asuinpaikka, hautaröykkiöt ja kuppikivet muodostavat yhdessä laajan, myös maisemallisesti yhtenäisen kokonaisuuden. Kohteille on tehty yhteinen

aluerajaus maisemalliset näkökohdat huomioiden.

Kunta: Sysmä
Kohde: Koskuenmäki 1
Tyyppi: asuinpaikat; kivirakenteet; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010030>

Kunta: Sysmä
Kohde: Koskuenmäki 2
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010031>

Kunta: Sysmä
Kohde: Koskuenmäki 3
Tyyppi: kivirakenteet; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010032>

Kunta: Sysmä
Kohde: Koskuenoja
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: esihistoriallinen; rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010033>

Kunta: Sysmä
Kohde: Nordenlundin karjahaka 1
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010081>

Kunta: Sysmä
Kohde: Nordenlundin karjahaka 2
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010095>

Kunta: Sysmä
Kohde: Nordenlundin karjahaka 3
Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010096>

439. Nuuttilanmäki 1-4 101331

Kunta: Hartola
Kohde: Nuuttilanmäki 1-4

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat; hautapaikat; kultti- ja tarinapaikat; työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen; kivikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Monipuolinen kohde, jolta löytyy rautakaudelle ajoittuva asuinpaikka, kuppikiviä (2 kpl) ja hautaröykkiöitä (liki 90 kpl, halkaisija 3–10 m, osassa silmäkivi). Alueella on myös keskiajalta historialliselle ajalle ajoittuva kylänpaikka ja vaikeasti ajoitettavia viljelyröykkiöitä (liki 40 kpl). Alueelta löydetyn isketyn kvartsin on katsottu viittaavan mahdollisesti kivikautiseen asutukseen.

VARK-perustelut:

Joen varrella sijaitseva asuinpaikka-, viljely- ja kalmistokohde on laaja ja poikkeuksellisen hyvin säilynyt.

Tarkasti kartoitetulla, mutta kaivauksin vielä tutkimattomalla kohteella on runsaasti tutkimuspotentiaalia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=81010017>

440. Oratinharju 100640

Kunta: Sysmä

Kohde: Oratinharju

Tyyppi: hautapaikat

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Päijänteen itärannalla jyrkän harjanteen päällä sijaitseva matala ja laaja varhaismetallikautinen lapinraunio (8 x 20 m, korkeimmillaan 0,5 m).

VARK-perustelut:

Ympäristöstään erottuva ja näkyvällä paikalla sijaitseva kookas ja tutkimaton lapinraunio.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010109>

441. Paakkolanmäki 2 ja 3 100621

Kunta: Lahti

Kohde: Paakkolanmäki 2 ja 3

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja rautakautinen asuinpaikka, jonka paksuista kulttuurikerroksista on löydetty runsaasti erityisesti saviastian paloja. Asuinpaikasta ei näy maan päälle mitään merkkejä, mutta kaivauksissa on löydetty hirsisen asuinrakennuksen jäänteet, paalunsijoja ja liesiä. Asuinpaikan kulttuurikerrokset ovat paikoin säilyneet koskemattomina peltokerroksen alla. Alue on nykyisin laidunnettua perinnebiotooppia.

VARK-perustelut:

Hyvin tutkittu ja pitkäaikaisesta rautakautisesta asumisesta tietoja sisältävä kohde. Viheralueena säilynyt ja

siten harvinainen kohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=398010019>

442. Patalahti 101277

Kunta: Asikkala

Kohde: Patalahti

Tyyppi: taide, muistomerkit

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Neoliittiselle kivikaudelle ajoittuva kalliomaalaus sijaitsee pystysuorassa kalliossa Päijänteen rannalla.

Maalauksessa on kuvattuna kaksi venettä, joiden keulassa on selkeät hirvenpääkoristeet.

VARK-perustelut:

Veden äärellä kallioiden välisessä kapeikossa sijaitseva pienialainen kalliomaalaus, joka on hyvin säilynyt ja ympäristöltään edustava.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000001369>

443. Pohjola (Pohjola) 101345

Kunta: Hartola

Kohde: Pohjola (Pohjola)

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Historiallisen ajan autoitunut kylätontti, jossa on nähtävissä rakennusten luonnonkiviperustuksia, turvettuneita kiviaitamaisia kivivalleja ja kiven- ja maansekaisia röykkiöitä. Samalla alueella on lisäksi neljän kuppikiven ryhmä. Nykyisellä laidunalueella sijaitseva kohde on hyvin säilynyt ja edustava.

VARK-perustelut:

Harvinaisen hyvin säilynyt moniperiodinen muinaisjäännösalue.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000007094>

444. Purolehto 100904

Kunta: Lahti

Kohde: Purolehto

Tyyppi: työ- ja valmistuspaikat

Ajoitus: keskiaikainen

Lyhyt kohdekuvaus:

Laaja keskiaikainen kaskiröykkiöalue, joka sijaitsee keskiseltä rautakaudelta alkaen asutun asuinpaikan läheisyydessä. Röykkiöiden koko vaihtelee suuresti: osa on pieniä ja lähes maantasaisia, ja osa suuremmista on taas kasattu silmäkiven ympärille. Kaskialue sijaitsee lehtomaisessa metsämaastossa.

VARK-perustelut:

Hyvin säilynyt ja edustava keskiaikainen kaskiraunioita sisältä lehtokaskialue, joka sijaitsee pientaloalueen lähivirkistysalueella.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=398010022>

445. Pyhän Laurin kirkon muinaisjäänökset 100451

VARK-alueen perustelu:

Keskiaikaisen Pyhän Laurin kirkon rauniot myös rautakautisine löytöineen ja viereinen olettavasti pakanallinen uhrilähde muodostavat rautakauden lopun ja keskiajan uskonnollisen kokonaisuuden.

Kunta: Hollola

Kohde: Tervalanlähde

Tyyppi: kultti- ja tarinapaikat

Ajoitus: rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=283010010>

Kunta: Hollola

Kohde: Pyhän Laurin kirkon raunio

Tyyppi: hautapaikat; kirkkorakenteet

Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=283500001>

446. Ristola 100620

Kunta: Lahti

Kohde: Ristola

Tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Varhaismesoliittisen kivikauden asuinpaikka, joka sijaitsee Porvoonjoen laaksossa lähellä Ensimmäistä Salpausselkää. Kyseessä on yksi Etelä-Suomen vanhimmista asuinpaikoista, joka on sijainnut aikoinaan aivan meren rannan tuntumassa. Kaivauksin tutkitulta kohteelta on iskettyä kiviesineistöä (piistä valmistettuja säleitä, mikrolititeja, ruotokärki) ja paalunsijoja. Alueella on sijainnut myös nuorakeraamisen kulttuurin asuinpaikka.

VARK-perustelut:

Etelä-Suomen vanhimpia jääkauden jälkeisen asutuksen asuinpaikkoja.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=398010003>

447. Salmenniemi 100755

Kunta: Iitti

Kohde: Salmenniemi

Tyyppi: asuinpaikat; asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Mesoliittisen ja neoliittisen kivikauden asuinpaikka, joka sijaitsee sellaisen järven rannalla, jonka läpi Kymijoki virtaa. Vanhimman mesoliittisen kivikauden kerrostumat (ajoitettu 6100–5700 eaa.) ovat hautautuneet 30–50 cm paksun tulvahiekkakerroksen alle, joka on syntynyt Muinais-Päijänteiden murtautuessa Heinolanharjun läpi. Vanhimpaan asutusvaiheeseen kuuluu maahan kaivettuja punamultaläikkiä, joihin on aseteltu työstettyä kvartssia.

Neoliittisen kivikauden monipuoliseen aineistoon kuuluu kampakeramiikan eri tyyliä, jotka ajoittuvat yleisesti noin 5300–3500 eaa. ja kuusi asumuspainannetta. Painanteiden muoto vaihtelee pienemmistä soikeista (halkaisija 4–5 m) isompiin suorakaiteen muotoisiin (suurin 7 x 12 m). Kaikkien painanteiden järvenpuolen reuna rajautuu eroosiotörmään. Isoimmasta painanteesta on löytöinä tyyppillistä kampakeramiikkaa.

VARK-perustelut:

Monimuotoinen ja turvehiekkakerroksen ylä- ja alapuolisten kivikauden löytökerrosten takia tutkimuksellisesti poikkeuksellisen mielenkiintoinen kohde.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=142010009>

448. Skinnari 100986

Kunta: Lahti

Kohde: Skinnari

Tyyppi: hautapaikat; kivirakenteet

Ajoitus: kivikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Viikinkiaikainen kalmisto, joka sijaitsee järven rannalla kallioisen niemen kallioharjanteella. Paikalla on ollut rökkiö, jota purettaessa löytyi viikinkiaikainen rannerengas. Jatkotutkimuksissa kallioharjanteelta paljastui kallion koloihin tehtyjä polttohautauksia (palanutta luuta, lasi- ja savihelmiä, soljen ja muiden pronssisten korujen kappaleita) ja kivikautista toimintaa osoittavia pii- ja kvartsilöytöjä.

VARK-perustelut:

Maisemallisesti näyttävä viikinkiaikainen kalmisto. Kalliokoloihin tehdyt hautaukset ovat suhteellisen harvinaisia.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=532010014>

449. Supittu 100714

Kunta: Sysmä
Kohde: Supittu
Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: kivikautinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakautinen asuinpaikka, röykkiökalmisto ja kuppikivi, jotka sijaitsevat moreenimäellä ja sen reunamilla Päijänteen rannan läheisyydessä. Peltoalueelta on rautakautisia ja kivikautisia asuinpaikkalöytöjä ja kohteen rakenteet ovat vanhalta niittyalueelta. Kohteen viidestä röykkiöstä kaksi on tutkittu. Toisesta paljastui merovingiaikainen hautaus ja toisen on tulkittu liittyvän rakennukseen.

VARK-perustelut:

Tiivis rautakautinen kohde, jonka voi tulkita yhdeksi asutusyksiköksi. Hyvin säilyneessä ympäristössä asuinpaikan yhteys vesistöön ja viljelykelpoisiin alueisiin on selkeästi havaittavissa.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010001>

450. Suurajo-Risteli 101193

Kunta: Sysmä
Kohde: Suurajo-Risteli
Tyyppi: asuinpaikat; maarakenteet; työ- ja valmistuspaikat
Ajoitus: esihistoriallinen; historiallinen; kivikautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Tarkemmin ajoittamaton, mutta todennäköisesti esihistoriallinen pyyntikuoppaketju, jossa on noin 80 pyyntikuoppaa. Kohde sijaitsee hiekkapohjaisella harjanteella. Viereisestä pellostä ja läheisestä hiekkakuopasta on saatu kivikautisia löytöjä. Alueella on myös muutama mahdollinen sudenkuoppa.

VARK-perustelut:

Pyyntikuoppaketju on harvinainen muinaisjäänös Päijät-Hämeessä. Se muodostaa kivikautisen asuinpaikan kanssa poikkeuksellisen kokonaisuuden.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010068>

451. Sysmän kirkonseudun muinaisjäänökset 100450

VARK-alueen perustelu:

Keskeisellä paikalla Sysmän keskiaikaisen kirkon ympäristössä sijaitsevat rautakauden lopun ja keskiajan arkeologiset kohteet muodostavat merkittävän kokonaisuuden. Alueella on asuinpaikkoja, kuppikiviä ja -kallioita, kalmistoja, kätkölöytöjä ja keskiaikaisen kirkon lisäksi autioitunut pappilan tontti.

Kunta: Sysmä
Kohde: Surmakivi
Tyyppi: hautapaikat; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010020>

Kunta: Sysmä
Kohde: Ihananiemi
Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat; kultti- ja tarinapaikat; löytöpaikat
Ajoitus: historiallinen; keskiaikainen; kivikautinen; rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010021>

Kunta: Sysmä
Kohde: Haapasaari
Tyyppi: hautapaikat
Ajoitus: rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010082>

Kunta: Sysmä
Kohde: Suurikylä Pappila
Tyyppi: asuinpaikat; löytöpaikat
Ajoitus: historiallinen; rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781040078>

Kunta: Sysmä
Kohde: Sysmän kirkko
Tyyppi: asuinpaikat; kirkkorakenteet; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: keskiaikainen; rautakautinen
Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000014851>

452. Vanha-Olkkolan VARK-alue 100485

Kunta: Sysmä
Kohde: Vanha-Olkkola
Tyyppi: asuinpaikat; hautapaikat; kultti- ja tarinapaikat
Ajoitus: historiallinen; rautakautinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Rautakaudelle ja historialliselle ajalle ajoittuva kohde, jossa kuppikiviä (2 kpl), maansekaisia kiviroykkiöitä (4 kpl) ja historiallisen ajan kylätontti. Löydöt viittaavat siihen, että paikalla on ollut asuinpaikka todennäköisesti jo rautakaudella.

VARK-perustelut:

Laaja, monipuolinen ja varsin hyvin säilynyt rautakauden ja historiallisen ajan viljelyasutuksen jäänteitä sisältävä muinaisjäännösryhmä, jota ei ole tutkittu kaivauksin.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=781010105>

453. Ylinen Viipurintie, Kukonkoivun VARK-alue 100516

Kunta: Hollola

Kohde: Ylinen Viipurintie, Kukonkoivu

Tyyppi: kulkuväylät

Ajoitus: historiallinen

Lyhyt kohdekuvaus:

Käytöstä jäänyt historiallisen tien osuus (leveys 8 m, pituus 100 m, reunoilla ojanteet), joka kuuluu keskiajan lopulla syntyneeseen Yliseen Viipurintiehen. Kohdetta ei ole tutkittu, joten ei ole täysin varmaa seuraako kohteen kohdalla keskiaikaista vai mahdollisesti jotakin myöhempää tien linjausta.

VARK-perustelut:

Metsämaastossa hyväkuntoisena säilynyt keskiajalta periytyvän historiallisen Ylisen Viipurintien käytöstä jäänyt osuus. VARK-alueen rajaus on koko muinaisjäännöksen rajausta suppeampi.

Lisätietoa kohteesta: <https://www.kyppi.fi/vark.aspx?id=1000031927>